

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เรื่อง" การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชา โสศตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" วิทยานิพนธ์ที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งสิ้น 300 ฉบับ โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีดังนี้

1. เพื่อศึกษาขอบเขตหัวข้อและเนื้อเรื่องวิทยานิพนธ์ซึ่งแบ่งตามลักษณะการวิจัยทาง โสศตศึกษา
2. เพื่อวิเคราะห์ประเภทของการวิจัย วิธีการรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ระดับกลุ่มประชากร ช่วงปีการศึกษาที่ทำวิทยานิพนธ์ และลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
3. เพื่อรวบรวมวิทยานิพนธ์สาขาวิชา โสศตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่แรกเริ่ม คือ ปีการศึกษา 2506 ถึง 2523 รวม 300 ฉบับ โดยทำเป็น บรรณานุกรมชื่อเรื่องและคีย์นี้ผู้แต่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชา โสศตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งแต่ปีการศึกษา 2506 ถึง 2523 รวม 300 ฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษารวบรวมข้อมูล จากเอกสาร รายงานต่างๆ และวิจัยละเอียดจากวิทยานิพนธ์สาขาวิชา โสศตศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการกระจายร้อยละและหาค่าเฉลี่ย

สรุปผลการวิจัย

1. วิทยานิพนธ์ซึ่งแบ่งตามขอบเขตหัวข้อและเนื้อเรื่องที่มีผู้ทำกันมากที่สุด คือ การวิจัยเกี่ยวกับการศึกษางานโสตทัศนศึกษาของสถาบันต่างๆมีจำนวน 61 ฉบับคิดเป็น ร้อยละ 20 รองลงมาคือการวิจัยเกี่ยวกับชุดการสอน การวิจัยเกี่ยวกับโทรทัศน์ คิดเป็น ร้อยละ 12 และ 11 ตามลำดับ
2. ประเภทของการวิจัยที่ทำกันมากที่สุดคือการวิจัยเชิงบรรยาย และ การวิจัยเชิงทดลอง คิดเป็นร้อยละ 59.33 และ 40.33 ตามลำดับ การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์มี ผู้ทำน้อยมากคือมีเพียง 1 ฉบับหรือร้อยละ 0.33
3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลที่ใช้กันมากที่สุดคือ แบบสอบถาม คิดเป็น ร้อยละ 50.48 รองลงมาคือ การทดสอบด้วยแบบทดสอบคิดเป็นร้อยละ 37.86
4. สถิติที่ใช้ในการวิจัยที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือ ค่าเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 32.54 รองลงมาได้แก่ร้อยละหรือเปอร์เซ็นต์คิดเป็นร้อยละ 30.49
5. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครูอาจารย์ผู้สอนทุกระดับการศึกษาของสถาบัน ต่างๆมีผู้นำมาใช้เป็นตัวอย่างประชากรมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 23.74 รองลงมาคือ นักศึกษา ระดับปริญญาตรีร้อยละ 18.99 และตัวอย่างประชากรที่นำมาใช้น้อยที่สุดคือนักเรียนระดับ อนุบาลเพียงร้อยละ 1.78
6. ช่วงปีการศึกษาที่มีผู้ทำวิทยานิพนธ์มากที่สุดคือ ช่วงปีการศึกษา 2518-2520 มีจำนวน 78 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 26 รองลงมาคือช่วง 2521-2523 คิดเป็นร้อยละ 18.99 ช่วงที่ทำกันน้อยที่สุดคือช่วง 2506-2508 คิดเป็นร้อยละ 5
7. ภูมิภาคที่อยู่ของประชากรที่ใช้ในการวิจัยที่มีมากที่สุดคือ กรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 72.66 น้อยที่สุดคือ ภาคใต้ร้อยละ 1.66 เท่านั้น

อภิปรายผล

1. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีแรกเริ่มคือปีการศึกษา 2506 ถึง ปีการศึกษา 2523 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 300 ฉบับ ในจำนวนวิทยานิพนธ์ทั้งหมดนี้มีวิทยานิพนธ์เป็นจำนวนมากที่ประเภทหัวข้อวิทยานิพนธ์เหมือนกัน และมีรูปแบบเนื้อหาของวิทยานิพนธ์คล้ายกันมาก เช่น วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับโครงการจัดตั้งศูนย์สถาปัตยกรรมศาสตร์ตามสถาบันต่างๆจำนวน 19 ฉบับ วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับชุดการสอนจำนวน 35 ฉบับ การวิจัยเกี่ยวกับการศึกษางานสถาปัตยกรรมศาสตร์ของสถาบันต่างๆจำนวน 61 ฉบับ การวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์จำลองจำนวน 7 ฉบับ การวิจัยเกี่ยวกับบทเรียนแบบโปรแกรมจำนวน 31 ฉบับ เป็นต้น วิทยานิพนธ์ดังกล่าวนี้ เป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดว่ารูปแบบของเนื้อหาคล้ายกันมากในแต่ละประเภทหัวข้อวิทยานิพนธ์ รูปแบบที่คล้ายกันนั้นเริ่มตั้งแต่ชื่อเรื่อง การอ้างอิงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สถิติที่ใช้ในการวิจัย เป็นต้น เพียงมีการเปลี่ยนระดับกลุ่มประชากรหรือสถาบันเท่านั้น จึงทำให้ทราบแต่เพียงว่าประเภทหัวข้อวิทยานิพนธ์นั้นมีผลการวิจัยเป็นเช่นไร โดยที่เนื้อเนื่อหาส่วนมากซ้ำกันหรือคล้ายกัน ซึ่งไม่เป็นการยุติธรรมสำหรับผู้ทำวิทยานิพนธ์ที่มีประเภทหัวข้อแปลกใหม่ไม่เคยมีผู้ใดทำมาก่อนหรือต่างจากของเดิมที่เคยมีผู้ทำมาแล้ว ซึ่งผู้วิจัยต้องค้นคว้าจากแหล่งอ้างอิงต่างๆ และอาจต้องสร้างทฤษฎีขึ้นใหม่เองด้วย ทิศทางของการวิจัยหากมีการกระจายกันมากก็จะทำให้งานสถาปัตยกรรมศาสตร์เป็นสิ่งที่น่าสนใจเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ควรกำหนดจำนวนวิทยานิพนธ์แต่ละประเภทหัวข้อไว้ หรือชี้แนะทิศทางในการวิจัยเป็นรายปีหรือกำหนดระยะไว้ เพื่อให้นิสิตจะสามารถเลือกประเภทหัวข้อในการทำวิทยานิพนธ์ให้ตรงกับความต้องการของภาควิชาหรือเป็นประโยชน์ต่อสังคมมากขึ้น อาจารย์ผู้สอนในภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ควรแนะนำนิสิต หากมีงานวิจัยที่น่าสนใจที่จะให้นิสิตได้ค้นคว้าศึกษาหัวข้อวิทยานิพนธ์ ควรประกาศ แนะนำแนวทาง กำหนดหัวข้อเรื่องวิทยานิพนธ์กว้างๆ หากภาควิชาเปิดโอกาสให้นิสิตเลือกทำตามความต้องการของแต่ละบุคคลแล้ว อาจเกิดปัญหาที่จะมีโครงการเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่มีความซ้ำซ้อนกับของเดิม เพราะนิสิตที่จะไปค้นหาหัวข้อวิทยานิพนธ์บางส่วนจะได้นำแนวคิดมาจากวิทยานิพนธ์หรืองานวิจัยเก่าๆ แล้วนำมาเปลี่ยนแปลงมาบ้างน้อยบ้าง

2. ประเภทของการวิจัยของวิทยานิพนธ์สาขาวิชาโสตทัศนศึกษานิยมทำการศึกษาเชิงบรรยายมากกว่าประเภทอื่น เช่นเดียวกับวิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และวิทยานิพนธ์ของสถาบันการศึกษาต่างๆ ดังผลการวิจัยของจารุณี เตียตระกูล ศรีสว่าง กริชพิทยาวัชร หรือ พัชรีย์ คุราประยูร ผลการวิจัยพบว่าวิทยานิพนธ์แทบทุกสถาบันนิยมทำวิทยานิพนธ์เชิงบรรยายมากกว่าประเภทอื่น วิทยานิพนธ์สาขาวิชาโสตทัศนศึกษาก็เป็นหนึ่งในจำนวนนั้น เหตุที่ทำกันมากเพราะทำได้ง่ายกว่าวิทยานิพนธ์ประเภทอื่น คือ การวิจัยเชิงทดลองส่วนใหญ่ใช้สถิติขั้นสูง หรือการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ต้องใช้แหล่งข้อมูลอ้างอิงมากมาย ผลสรุปของวิทยานิพนธ์ทางการศึกษาเกี่ยวกับประเภทของการวิจัยปรากฏว่าการวิจัยเชิงบรรยายมีจำนวนมากกว่าการวิจัยประเภทอื่นๆ

การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ของภาควิชาโสตทัศนศึกษามีอยู่เพียงฉบับเดียว คือ วิทยานิพนธ์เรื่อง "ประวัติกิจกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาในประเทศไทย" ประโยชน์การวิจัยประเภทนี้ทำให้ทราบภูมิหลังหรือความเป็นมาของหัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนั้น ๆ หรือทำให้เกิดการเปรียบเทียบพัฒนาการของเนื้อหาที่นั้น ๆ สามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาเฉพาะเรื่องได้เป็นอย่างดี ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มัธยมศึกษาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีการทำวิทยานิพนธ์ประเภทนี้ถึงร้อยละ 22.86 จากจำนวนวิทยานิพนธ์ทั้งสิ้น 70 ฉบับ ระหว่างปีการศึกษา 2508 ถึง 2519 วิทยานิพนธ์ดังกล่าวได้ศึกษาประวัติและผลงานของนักประพันธ์ต่าง ๆ เป็นการศึกษาเฉพาะเรื่องที่ช่วยให้ทราบเหตุการณ์ต่างวาระกัน มีวิวัฒนาการหรือเปลี่ยนแปลงเช่นไร ทำให้ทราบความแตกต่างระหว่างกาลเวลา งานวิจัยของภาควิชาโสตทัศนศึกษามีหัวข้อที่จะทำวิทยานิพนธ์เชิงประวัติศาสตร์ได้ เช่น การศึกษาเรื่องโทรทัศน์ วิทยุ เครื่องเสียง การถ่ายภาพหรือภาพนิ่ง ภาพยนตร์ คอมพิวเตอร์ทางการศึกษา เป็นต้น ถิ่นศึกษาค้นคว้าวิวัฒนาการเชิงเปรียบเทียบ ศึกษาทฤษฎีการทำงานของเครื่องมือทางโสตทัศนศึกษา ศึกษาการใช้ประโยชน์ การบำรุงรักษา เหล่านี้เป็นต้น เรื่องเหล่านี้นอกจากจะให้ประโยชน์ต่อการศึกษาต่อบุคคลทั่วไปแล้ว ยังสามารถนำมาประกอบการเรียนการสอนได้อย่างสมบูรณ์เฉพาะเรื่อง และจะเป็นวิทยานิพนธ์เชิงตำราเรียนที่น่าสนใจอีกแบบหนึ่งซึ่งในตลาดหนังสือในเมืองไทยมีหนังสือที่มีความสมบูรณ์ในแต่ละเรื่องดังที่กล่าวมาแล้วยังมีน้อยมาก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามมากที่สุด ทั้งนี้เพราะประเภทของการวิจัยเชิงบรรยายมีมาก แบบสอบถามจึงมีจำนวนมากตามเช่นกัน แบบสอบถามกับการวิจัยเชิงบรรยายเป็นของคู่กัน วิทยานิพนธ์อีกหลายสาขาที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

คือ วิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และวิทยานิพนธ์ทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัยของวิทยานิพนธ์สาขาวิชา สหศาสตร์ศึกษาที่ใช้นั้นมากคือ ค่าเฉลี่ยและร้อยละ ซึ่งเป็นสถิติเบื้องต้นที่นิยมใช้กับวิทยานิพนธ์ทางการศึกษาทั่วไป และเป็นสถิติที่ใช้ควบคู่กันไปกับ การวิจัยเชิงบรรยายด้วย

5. ช่วงปีการศึกษาที่ทำวิทยานิพนธ์แบ่งเป็น 6 ช่วง วิทยานิพนธ์แต่ละประเภท หัวข้อ มีการเริ่มต้นแตกต่างกัน ดังตัวอย่างคือ การวิจัยเกี่ยวกับชุดการสอน เริ่มทำกันในช่วงปีการศึกษา 2515 ถึง 2523 การวิจัยเกี่ยวกับบทเรียนแบบโปรแกรมเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2512 ถึง 2523 เช่นเดียวกับ วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการเปรียบเทียบสื่อต่างชนิดกัน วิทยานิพนธ์ที่ทำกันในช่วงสั้น ๆ และไม่มีในการทำในช่วงอื่นอีกเลยคือ การวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์จำลองปัญหา และการสอนแบบจุลภาค ซึ่งทำกันโดยเฉพาะ ช่วงปีการศึกษา 2515 ถึง 2517

6. ภูมิภาคที่อยู่ของประชากรที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่จะอยู่ในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 72.66 เหตุที่มีมากเพราะผู้เรียนอยู่ในกรุงเทพมหานคร การทำวิจัยก็นิยมใช้ประชากรในกรุงเทพมหานคร เพราะสะดวกต่อการเดินทางและประหยัดค่าใช้จ่าย อีกประการหนึ่งอาจจะเป็นเพราะ กรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งข้อมูลที่มีพร้อมมากกว่าภูมิภาคอื่น

7. วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับการวิจัยสื่อการเรียนการสอนที่สามารถนำไปใช้ในชั้นเรียนได้ เช่น การสร้างชุดการสอนสำหรับการเรียนการสอนระดับชั้นและวิชาต่าง ๆ การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรม เพื่อใช้ในการเรียนการสอนต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งมีจำนวนมากที่สามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์ประเภทนี้ได้ระบุว่าสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ แต่ยังไม่มีการวิจัยที่ละเอียดถี่ถ้วนที่จะศึกษาว่า วิทยานิพนธ์ที่มีประโยชน์เหล่านี้ได้ถูกนำไปใช้หรือคัดแปลงแก้ไขบางส่วนเพื่อใช้ประกอบการเรียน หรือมีการติดตามผลจากผู้เขียนวิทยานิพนธ์เหล่านั้นว่าได้นำไปใช้ประโยชน์บ้างหรือไม่เพียงใด

ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิจัยพบว่าวัตถุประสงค์ของการวิจัยส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงงาน แต่วิทยานิพนธ์เหล่านี้กลับไม่ได้รับการนำไปเผยแพร่และนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวางโดยแท้จริง แม้บัณฑิตวิทยาลัยจะมีการพิมพ์คัดย่อรวมเป็นรายปีออกเผยแพร่ก็ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะผู้รับผิดชอบจัดดำเนินการเรียนการสอนวิชาดังกล่าว ควรจะได้มีการส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลการวิจัยให้มากขึ้น เช่น อาจจะย่อเนื้อหาของการวิจัยสาขาวิชาโสตทัศนศึกษา โดยเฉพาะไว้ในห้องสมุดต่างๆ หรือนำไปพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบบทความ วารสารต่างๆ นำผลการวิจัยและข้อเสนอแนะลงพิมพ์ในวารสารเชิงวิชาการ ผลงานที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานหรือสถาบันใด ก็ควรจะให้หน่วยงานหรือสถาบันนั้นได้ทราบด้วย เพื่อผู้บริหารของหน่วยงานหรือสถาบันนั้นอาจจะได้แนวความคิดไปปรับปรุงงานของตนบ้าง

2. เนื่องด้วยการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์เฉพาะรูปลักษณะและเนื้อหาของวิทยานิพนธ์เท่านั้น หากมีการวิจัยครั้งต่อไป ควรจะมีการวิจัยว่าได้มีการนำวิทยานิพนธ์สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย ไปใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในแนวใดบ้าง โดยการวิเคราะห์รูปแบบของการเผยแพร่เนื้อหาวิทยานิพนธ์ที่ปรากฏในวรรณกรรมต่างๆ ทั้งนี้อาจดำเนินการวิจัยโดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ผู้เขียนวิทยานิพนธ์แต่ละคนลงรายการบรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ที่ผู้เขียนวิทยานิพนธ์เป็นผู้แต่งหรือผู้แต่งร่วม และได้อ้างอิงถึงวิทยานิพนธ์ของตนเอง

3. การศึกษาระดับปริญญาโททางโสตทัศนศึกษาปัจจุบันมีด้วยกัน 3 สถาบัน คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดังนั้นจึงควรจะได้มีการศึกษาวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ของสถาบันดังกล่าวด้วย โดยอาจนำแบบวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไปประยุกต์ใช้ และอาจวิจัยเปรียบเทียบวิทยานิพนธ์ทางโสตทัศนศึกษาของทั้ง 3 สถาบันด้วย